

Скрининг за рак на белия дроб

Скринингът за рак на белия дроб е процес, при който се използват тестове за откриването на болестта в ранен стадий, още преди да се появят симптоми.

За разлика от други ракови заболявания, рутинният скрининг за рак на белия дроб не е широко използван по света. Въпреки това в изследвания е установено, че скринингът за рак на белия дроб може да подобри процента на преживяемост. Много здравни организации призовават правителствата и международните организации да започнат да предлагат програми за лицата, които се определят като високорискови.

В тази информационна листовка се описва скринингът за рак на белия дроб, рисковете и ползите от скрининга и настоящата позиция на здравните организации.

Общ преглед

Ракът на белия дроб е водещият рак убиец в Европа; той предизвиква повече смъртни случаи от рака на дебелото черво, гърдата и простатата сумарно. Когато ракът на белия дроб се установява въз основа на симптоми, болестта в повечето случаи е в късен стадий, поради което лечението е с много по-ниска ефективност.

Скринингът може да установи рака в много по-ранен стадий. По-ранното установяване на рака означава, че лечението могат да подействат по-добре и дори да излекуват рака на белия дроб, подобрявайки изхода за болните и намалявайки медицинските разходи.

Какво включва скринингът за рак на белия дроб?

Има няколко теста, чрез които се установява дали белите ни дробове функционират нормално. Тестът, който се определя като най-ефективен при откриването на рака на белия дроб в ранен стадий, е известен като сканиране с нискодозова КТ (компютърна томография). При него се използват рентгеново лъчение и компютърна технология, за да се направят множество снимки на гръдния кош. Компютърът комбинира тези образи, за да направи подробни снимки на белите Ви дробове. Тези образи са по-подробни от получените чрез обичайните рентгенови изследвания.

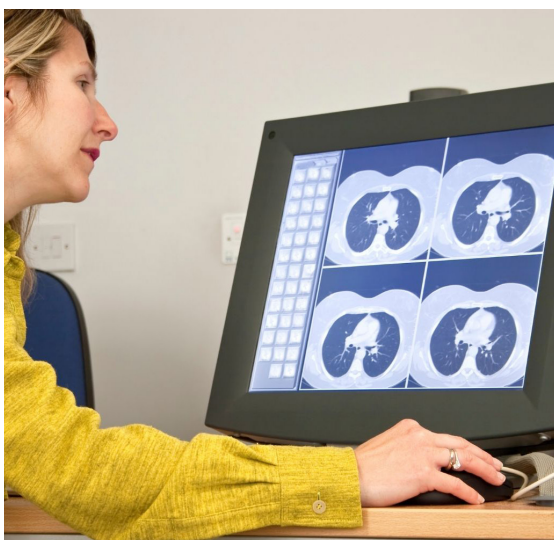
Програмата за скрининг включва рутинна проверка на дадени групи лица на редовни интервали. Програми от този вид се прилагат в много страни за други ракови заболявания, като например рак на гърдата или на маточната шийка, като скринингът се предлага рутинно за жените в дадена възрастова група.

Какво се случва по време на сканиране с нискодозова КТ?

Сканирането с нискодозова КТ е бързо и безболезнено. Сканиращият апарат обикновено представлява голямо устройство под формата на поничка с къс тунел в центъра. Снимките се правят, докато Вие лежите на плоско легло, което се мести под сканиращия апарат, влизайки и излизайки през късия тунел. Рентгеновият лаборант управлява апарата от съседното помещение, за да направи снимките, които са необходими.

Как сканирането на белия дроб с КТ може да установи рака на белия дроб?

Рентгенологът ще анализира направените снимки, за да открие отклоняващи се от нормата области в белите дробове, които могат да предполагат рак. Петното, което се вижда на снимката, се нарича белодробен възел и е откритие, което изисква допълнително изследване.

Тези петна се срещат сравнително често. Освен че могат да са признак на рак на белия дроб, те може да предполагат и други проблеми, например белези от инфекции или прораствания, които не са ракови. Макар че тези отклонения може да изискват наблюдение, често те не налагат незабавни мерки.

Ако възелът се определя като голям или ако увеличава размера си през периода между сканиранията, тогава има по-голяма вероятност да бъде рак на белия дроб. Тогава се изискват допълнителни тестове, включително още сканирания или процедура за отрязване на малка част от възела, която се тества (биопсия).

Какви са ползите от програмите за скрининг?

Когато рактът на белия дроб се установява въз основа на симптомите – като продължителна кашлица и многократни белодробни инфекции – тогава в повечето случаи болестта е в късен стадий. Колкото по-късно е установен рактът на белия дроб, толкова по-малко терапевтични възможности има. По-ранното откриване на рака може да увеличи вероятността за ефективност на лечението за рак – това ще помогне на хората да живеят по-дълго и ще подобри качеството на живота.

Програмите за скрининг могат да допринесат за много по-ранното откриване на рака. Според изследователи употребата на сканиране с нискодозова КТ увеличава четирикратно вероятността за откриването на ранен тумор спрямо традиционното рентгеново изследване на белия дроб.

„ERS се застъпва за възможно най-ранното откриване и скрининг на рака на белия дроб. Ракът на белия дроб все още е водещият убиец сред раковите заболявания. Внедряването на програми за скрининг с нискодозова КТ за хората с висок риск (бивши или настоящи пушачи) може да спаси животи и да помогне да се промени тази опустошителна крива.“

Арзу Йорганджиоглу, председател на Съвета за застъпничество на ERS

Данните също показват, че програмите за скрининг могат да допринесат за намаляването на броя на смъртните случаи поради рак на белия дроб:

- Резултатите от най-голямото проучване на скрининга за рак на белия дроб бяха публикувани през 2011 г. Според тях прилагането на сканиране с нискодозова КТ при скриниране за рак на белия дроб може да намали броя на смъртните случаи с 20% спрямо рентгеновото изследване на белия дроб.¹
- Второто по големина проучване до момента беше проведено в Белгия и Нидерландия, като резултатите бяха публикувани през 2020 г. В него беше установено, че смъртните случаи от рак на белия дроб намаляват с 24% след 10 години, когато на мъжете с висок риск за рак на белия дроб се предлага сканиране с нискодозова КТ.²

Програмите за скрининг могат също да установят други проблеми – като хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ) или сърдечна болест. Ако се установят такива проблеми, за тях ще се извършат следващи контролни изследвания.

„Аз напълно подкрепям програмите за целеви скрининг. Много е важно целевият скрининг да бъде въведен по същия начин, по който днес го предлагаме за други заболявания, така че хората да могат да разберат ползите – например редовните очни прегледи и тестовете за диабетно око – за специфичните рискове.“

Джанет, Обединеното кралство, преживяла рак на белия дроб и защитник на правата на пациентите

Има ли рискове, свързани с програмите за скрининг?

Програмите за скрининг не са съвършени и включват някои рискове. За да се намалят до минимум тези рискове, програмите за скрининг се предлагат само на хора, които се определят като изложени на висок риск от болестта.

Нискодозово лъчение

Всички рентгенови лъчи използват малки количества лъчение по време на сканирането. При сканирането с нискодозова КТ дозата е с 90% по-ниска в сравнение с традиционното сканиране на

гръдния кош с КТ. Все пак има известно радиационно въздействие, което може да доведе до рак в много малък брой от случаите. Количеството отговаря на лъчението, на което човек е изложен за средно 6 месеца чрез естествената околна среда или на 15 традиционни рентгенови изследвания на гръдния кош.

Получаване на грешен резултат

Макар и рядко, в някои случаи тестовете могат да имат грешни резултати, които показват, че човекът има рак на белия дроб, когато той е здрав. Това може да е резултат от различни причини, например, ако човек има инфекция в момента на сканирането. Това се нарича фалшив положителен резултат. Този резултат обикновено се проверява с допълнителни тестове, които може да доведат до стрес и тревожност.

Лечение на тумор, който може да е неопасен

В някои случаи се установява рак на белия дроб с много бавен растеж, който е по-малко опасен в сравнение с други типове. Отново може да бъдете насочени за допълнителни тестове и лечение, което може да не е наложително. Това се нарича свърхдиагноза. Важно е да обсъдите с Вашия лекар рисковете и ползите от тестовете и потенциалните лечения на базата на другите здравословни проблеми, които може да имате. Това ще Ви помогне да вземете информирано решение как да продължите.

През последните 20 години изследванията бяха насочени към увеличаването на знанията за белодробните възли, които се установяват при сканирането с КТ. Има няколко водещи насоки, които подпомагат здравните специалисти при разпознаването на белодробните възли и по този начин при определянето на следващите стъпки, след като при сканирането са били установени белодробни възли. За да се улесни дейността по откриването и лечението на установените отклонения, са необходими мултидисциплинарни екипи, включващи специалисти по белодробни болести и специалисти по рентгенология на гръдния кош. Това допринася за значително намаляване на рисковете, свързани със скрининга, за да се гарантира, че се лекуват само тези ракови възли.

Какво е национална програма за скрининг?

Националната програма за скрининг включва установяването на групи хора, които се определят като изложени на най-голям риск за рак на белия дроб, и предлагането на визити за скрининг.

Несъмнено пушенето е най-големият рисков фактор за рак на белия дроб. Досегашните данни показват, че програмите за скрининг действат най-ефективно, когато са насочени към хора на възраст между 50 и 74 г., които са настоящи пушачи, и хора, които са пушили в миналото и са отказали пушенето. Също така е установено, че жените имат по-добър отговор на лечението на рак на белия дроб в ранен стадий, следователно ползите от скрининга може да са по-големи за жените.

Изследователите са убедени, че програмите за скрининг на рак на белия дроб може дори да са по-ефективни, когато се комбинират с подкрепа за хората, които се опитват да откажат пушенето.

Тези специфични групи хора не изчерпват всички случаи на рак на белия дроб. Има други рискови фактори, свързани с рака на белия дроб, като замърсяването на въздуха, излагането на въздействието на радонов газ или азбест, или други вещества, които са токсични за Вашия бял дроб. Чрез избора на специфични високорискови групи, като пушачи в по-късна възраст, програмите за скрининг имат за цел да открият възможно най-много случаи, като същевременно понижават риска за хората, които са без други заболявания.

Може да е обезпокояващо да се планират посещения на болницата за сканиране и тестове. В някои държави се обсъждат мерки, които могат да улеснят процеса за хората. Например в Обединеното кралство беше въведена пилотна схема, в която се предлагат „проверки на белодробното здраве“ в мобилни здравни звена, паркирани до супермаркети. Хората имаха възможност да влизат без предварително записване за бърза проверка и ако се налагаше, се насрочваха визити за контролен преглед.

„Все още предстои да се реши на кои хора ще се извършва скрининг, но независимо коя е групата, ползите от по-ранното установяване на рака на белия дроб са огромни и могат да доведат до спасяването на животи.“

Джанет, Обединеното кралство, преживяла рак на белия дроб и защитник на правата на пациентите

В моята страна предлага ли се програма за скрининг?

До момента САЩ и Китай са единствените страни, в които на хората се предлага възможност за скрининг за рак на белия дроб. В тези страни процедурата се реимбурсира от националната здравна система. В страни като Нидерландия и Обединеното кралство скринингът се предлага в някои региони.

Отговорността за преценката на рисковете и ползите и за разработването на надеждни и ефективни програми за скрининг е на здравните власти и комисиите по скрининг.

Какви са бъдещите перспективи?

Според повечето експерти данните подкрепят употребата на скрининга за рак на белия дроб, извършван с цел да се спасят животи, и сега е моментът да се въведат национални програми.

Европейското респираторно общество се присъедини към Европейското общество по радиология, призовавайки за действия за въвеждане на национални програми за скрининг.

Можете да прочетете повече информация на уеб сайта на ERS: <https://www.ersnet.org/advocacy/eu-affairs/lung-cancer-screening--cutting-costs--saving-lives>

Сега са необходими препоръки на европейско и международно ниво, с които отделните държави се подкрепят и насърчават да стартират собствени програми за скрининг. Вероятно през следващите години в страните в Европа и по света ще бъдат въведени национални програми за скрининг.

Допълнителни материали

- В доклад, подготвен съвместно от тези общества през 2020 г., се цитират най-новите данни относно скрининга за рак на белия дроб и стъпките, които са необходими за развитието на национални програми: <https://erj.ersjournals.com/content/erj/55/2/1900506.full.pdf>
- Оттук може да се изтегли допълнителният материал към този доклад, в който се прави актуализирано обобщение на различните стадии от внедряването на националните програми за скрининг във всички европейски страни: <https://erj.ersjournals.com/content/55/2/1900506#sec-14>
- Тук можете да видите видеоклип от Европейското респираторно общество относно важността на скрининга за рак на белия дроб: <https://youtu.be/wyLb3cBkWz4>

ELF EUROPEAN
LUNG
FOUNDATION

ERS EUROPEAN
RESPIRATORY
SOCIETY

Европейската белодробна фондация (ELF) е основана от Европейското респираторно общество (ERS) с цел да се обединят пациенти, широката общественост и белодробни специалисти, за да се постигне положително въздействие върху белодробната медицина. ELF е посветена на белодробното здраве в Европа и обединява водещите европейски медицински експерти, за да предостави информация на пациентите и да запознае подробно обществото с белодробната болест.

Този материал беше съставен с помощта на Джанет Роулинсън, член на консултативната група на пациентите на ELF, д-р. Джорджия Хардавелла (консултант по белодробни заболявания) и д-р. Николаос И. Канелакис (постдокторант). Тази информационна листовка беше одобрена от Lung Cancer Europe (LuCE).

Създадено през февруари 2021 г.